

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

INFORMATION PROVISION OF MANAGEMENT BY THE ENTERPRISE REVIEW ACTIVITIES

У статті запропоновано модель інформаційної підтримки структурування фінансових потоків даних в методології IDEFO, що дає можливість отримання оперативної управлінської інформації в процесі реалізації політики формування та використання оборотних активів підприємства, обліку вхідних та вихідних параметрів. Визначено технологічні етапи процесу інформаційного забезпечення управління оборотними активами (попередній, основний та заключний етапи, реалізація яких є можливою лише за умови адекватного управлінського та технічного супроводу) та відповідні методи обробки даних.

Ключові слова: управління, оборотні активи, інформаційне забезпечення, аналіз, оцінка, оптимізація.

В статье предложена модель информационно-поддержки структурирования финансовых потоков данных в методологии IDEFO, что дает возможность получения оперативной управленческой информации в процессе реализации политики формирования и использования оборотных активов предприятия, учета входящих и исходящих параметров. Определены технологические этапы процесса информационного обеспечения

управления оборотными активами (предварительный, основной и заключительный этапы, реализация которых является возможной только при условии адекватного управленческого и технического сопровождения) и соответствующие методы обработки данных.

Ключевые слова: управление, оборотные активы, информационное обеспечение, анализ, оценка, оптимизация.

The article proposes a model of information support for the structuring of financial data flows in the IDEFO methodology, which provides the possibility of obtaining operational management information in the process of implementation of the policy of formation and use of current assets of the enterprise, accounting for input and output parameters. The technological stages of the process of information management of the circulating assets (preliminary, main and final stages, implementation of which is possible only with the adequate management and technical support) and the corresponding methods of data processing are determined.

Key words: management, current assets, information provision, analysis, evaluation, optimization.

УДК 339.138:004.9

Грозний І.С.

д. е. н., професор
Європейський університет

Постановка проблеми. Формування високого рівня прибутковості та рентабельності діяльності підприємства залежить не тільки від основних виробничих факторів (впровадження новітніх технологій виробництва, розробка нових видів продукції, ефективна система збуту продукції тощо), але й від ефективності управління фінансовими потоками підприємства, зокрема оборотними активами. Потужний виробничий потенціал, реалізація маркетингових технологій просування товару на ринок, розширення кола споживачів не є остаточною заставою успішної діяльності без ефективної фінансової політики формування та використання оборотних активів. Серед найбільших проблем з реалізації такої політики управління найчастіше виділяють тривалість оброблення даних та показників, що слугують базою прийняття управлінських рішень, коли отримана фінансова інформація вже втрачає свою актуальність. Тому питання розробки відповідного інформаційного забезпечення управління оборотними активами залишаються відкритими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження управління оборотними активами підприємства здійснені в низці наукових робіт таких авторів [1–7], як В.Г. Баранова, О.С. Бодаренко, Н.О. Власова, З.В. Філатова, Ю.О. Швець, Н.В. Ізмайлова, Л.Г. Соляник. В роботах цих вчених на високому науковому рівні вирішено завдання

розроблення відповідних механізмів управління, визначення категорійно-понятійного апарату, розроблення напрямів удосконалення політики управління оборотними активами. Проте задачі розроблення інформаційного забезпечення такого процесу управління залишаються недостатньо дослідженими.

Постановка завдання. Метою статті є розробка моделі інформаційного забезпечення управління оборотними активами в нотації IDEFO.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес управління оборотними активами можна віднести до реалізації фінансової політики із забезпечення поточної діяльності підприємства, ліквідності та платоспроможності, здатності відповідати за фінансовими зобов'язаннями в короткостроковій перспективі. Визначення сутності поняття «управління оборотними активами підприємства», засобів і методів керування цією групою активів розглянуто в низці робіт.

Так, в дослідженні [8] В.В. Ковальовим управління оборотними активами розглянуто як визначення обсягу й структури поточних активів, джерел їх покриття та співвідношення між ними, достатнього для забезпечення довгострокової виробничої та ефективної фінансової діяльності підприємства. В цьому визначенні поняття автор відокремлює такі складові процесу управління оборотними активами (ОА), як співвідношення

обсягу та структури, джерел їх формування, забезпечення різних аспектів діяльності підприємства.

А.М. Поддєрьогін в роботі [9] під управлінням оборотних активів розуміє комплекс заходів, які спрямовані на забезпечення умов оптимізації та безперервного процесу їхнього обсягу, формування їхнього достатнього обсягу, раціональної структури й ефективної організації їх використання [9].

Схожої думки дотримується автор дослідження [10], де управління оборотними активами підприємства розглядається через формування необхідного обсягу й складу оборотних активів, раціоналізацію та оптимізацію структури джерел їхнього фінансування [10].

Як складову фінансового й операційного менеджменту розглядає управління оборотними активами Н.О. Власова, розуміючи під цим процесом цілеспрямовану діяльність, пов'язану з визначенням величини оборотних активів, контролем над їх формуванням, використанням та створенням відповідних організаційних передумов [3]. У цьому визначенні поняття управління ОА отримало ширше застосування, ніж у попередніх дослідженнях, за рахунок віднесення цього процесу до загальної системи управління в аспекті фінансового та операційного менеджменту.

Протилежної думки про горизонти застосування управління оборотними активами дотримується О.С. Бондаренко в роботі [2], де дає таке визначення: це обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо трьох основних напрямів:

- 1) управління дебіторською заборгованістю;
- 2) управління грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями;
- 3) управління запасами [2].

Відокремлюючи суб'єктів від об'єктів управління оборотними активами, З.В. Філатова та А.Г. Рогатенко в дослідженні [4] так визначають цей процес: система цілеспрямованої взаємодії між об'єктом (елементами оборотних активів і джерелами їх фінансування та економічними відносинами в процесі їх формування та використання) та суб'єктом управління (органами управління підприємства) шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів та інструментів дослідження й трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них факторів внутрішнього та зовнішнього середовища [4].

Через мету забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності В.Г. Баранова дає таке визначення управління оборотними активами в роботі [1]: сукупність відокремлених, але пов'язаних між собою елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив на об'єкт управління шляхом реалізації функцій управління через використання комплексу

методів управління з метою забезпечення належного рівня фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства [1].

На нашу думку, найбільш повним є визначення поняття «управління оборотними активами», представлене в роботі [5] Ю.О. Швець та А.В. Скворцова, де воно розуміється як система цілеспрямованих та узгоджених взаємозв'язків між суб'єктом та об'єктом управління шляхом реалізації функцій управління з використанням сформованих методів, засобів, механізмів та фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх загроз задля підвищення рівня фінансової стійкості. Погоджуючись з цим визначенням, вважаємо доцільним його подальше використання в роботі під час розроблення моделі інформаційного забезпечення за допомогою нотації IDEF0.

Так, найчастіше для опису систем управління використовується методологія IDEF0, що відрізняє її від альтернативних інформаційних систем бюджетністю та точною візуалізацією взаємозв'язку перетікання інформаційних потоків між службами та підрозділами підприємства.

Стандарти IDEF0 дають змогу уніфікувати графічну форму опису бізнес-процесів та представити їх взаємодію в динаміці, що забезпечує аналіз і прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення процесної структури організації [11].

Серед інших переваг використання IDEF0 можна виділити найбільш зручну мову моделювання бізнес-процесів. У нотації IDEF0 система є сукупністю взаємодіючих робіт або функцій. При цьому функції системи аналізуються незалежно від об'єктів, якими вони оперують, що дає змогу чіткіше моделювати логіку та взаємодію процесів організації [12].

Застосування стандарту IDEF0 під час структурного моделювання бізнес-процесів управління оборотними активами підприємства, забезпечення ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та оптимального співвідношення постійної та змінної частин ОА, джерел їх формування та розподілу забезпечить докладний опис діяльності та її розуміння співробітниками різних підрозділів та служб організації за рахунок зменшення невизначеності управлінської інформації та спотворення на різних етапах передачі.

Нотація IDEF0 дає змогу відображати в моделі процесу зворотні зв'язки (між виконавцями, джерелами отримання інформації, процесів її перетворення, вимог та управлінських впливів) різного типу:

- за інформацією;
- за управлінням;
- за відображенням керуючих впливів;

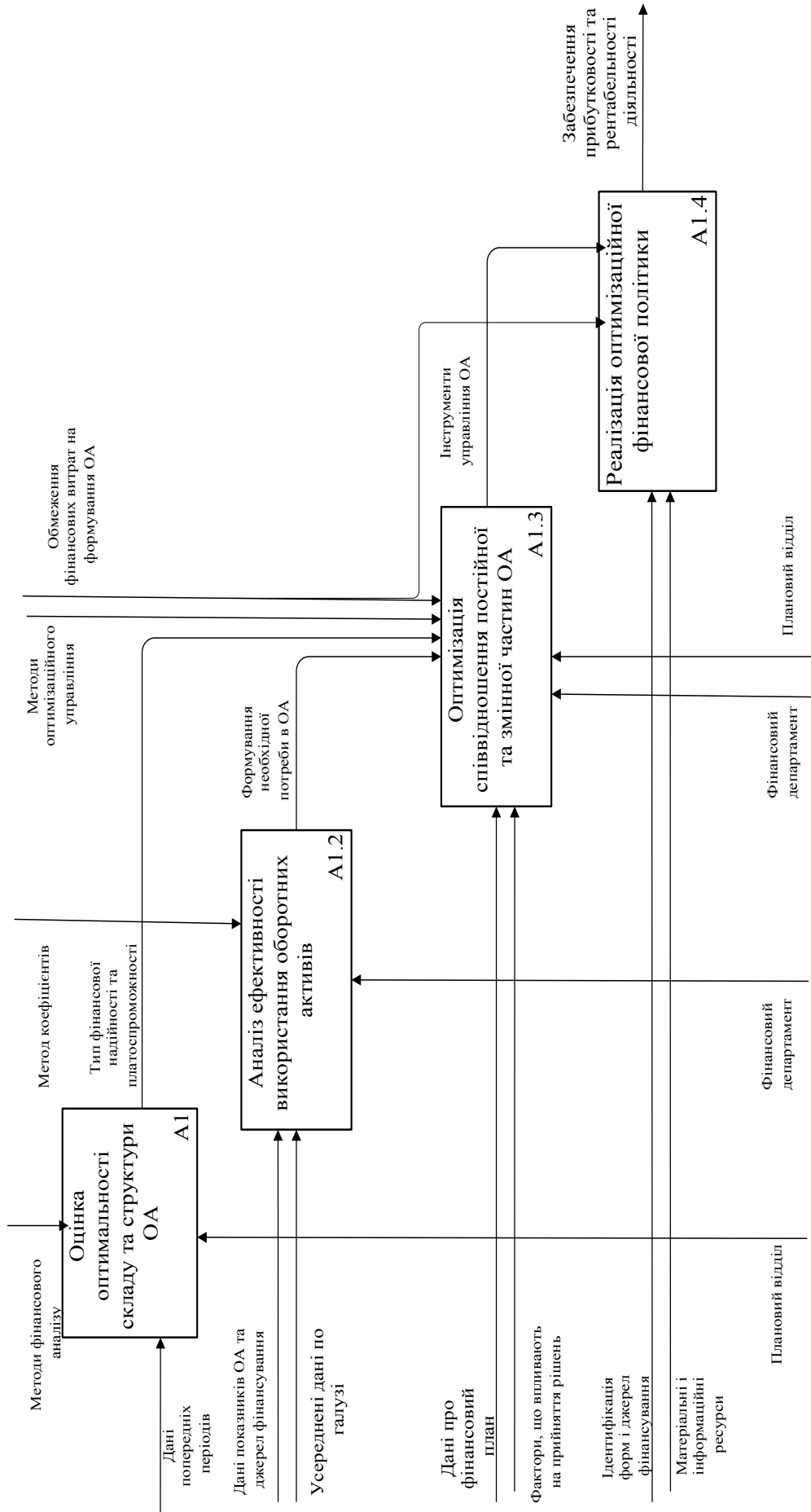

Рис. 1. Схема інформаційного забезпечення управління оборотними активами підприємства

– за рухом матеріальних ресурсів.

Так, декомпозиція інформаційного забезпечення управління оборотними активами підприємства та її взаємодії із зовнішнім середовищем представлена у вигляді контекстної діаграми (рис. 1).

В представленій моделі лівий бік відповідає за вхідні дані з подальшим їх обробленням, що формується у відповідних модулях A_1 , $A_{1,2}$, $A_{1,3}$, $A_{1,4}$.

Верхні стрілки визначають засоби та методи реалізації моделі, нижні – виконавців.

Результативністю впровадження представленої моделі буде забезпечення прибутковості та рентабельності діяльності підприємства за рахунок виконання таких складових моделі:

1) оцінка оптимальності складу та структури оборотних активів;

2) аналіз ефективності використання оборотних активів;

3) оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів;

4) розробка та реалізації оптимізаційної фінансової політики.

Висновки з проведеного дослідження. Від якості управління оборотними активами залежать платоспроможність промислового підприємства, рівень його рентабельності, рівень виробництва та реалізації продукції, обліково-аналітичний рівень в процесі управління оборотними активами в умовах наявних ризиків управління та негативних змін у їхньому складі та структурі.

Для забезпечення якісної підтримки прийняття управлінських рішень з формування та використання оборотних активів підприємства запропоновано практичні рекомендації щодо застосування інструментарію інформаційного забезпечення. Визначено технологічні етапи процесу інформаційного забезпечення управління оборотними активами (попередній, основний та заключний етапи, реалізація яких є можливою лише за умови адекватного управлінського та технічного супроводу) та застосування відповідних методів обробки даних.

Розроблено модель інформаційної підтримки структурування фінансових потоків даних в методології IDEFO, що дає можливість отримання оперативної управлінської інформації в процесі реалізації політики формування та використання оборотних активів підприємства, обліку вхідних та вихідних параметрів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Баранова В.Г., Гоцуляк С.М. Теоретичні засади управління оборотним капіталом. Вісник соціально-економічних досліджень. 2008. № 30. С. 32–36.
2. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2008. № 4. С. 40–44.
3. Власова Н.О. та ін. Управління оборотними активами в підприємствах роздрібної торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2014. 258 с.
4. Філатова З.В., Ротанова А.Г. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2011. Вип. 29. С. 330–335.
5. Швець Ю.О., Скворцова А.В. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. № 13. С. 127–130.
6. Измайлова Н.В. Управління оборотними активами підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2009. 24 с.
7. Соляник Л.Г. Організаційно-економічний механізм управління оборотними активами та джерелами їх фінансування. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2005. № 4. С. 48–54.
8. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика. Москва: Проспект, 2014. 1104 с.
9. Поддєрьогін А.М. Финансовий менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 536 с.
10. Бланк І.О., Ситник Г.В. Управління фінансами підприємств: підручник. Київ: КНЕУ, 2006. 780 с.
11. Верников Г.И. Основные методологии обследования организаций. Стандарт IDEFO. Аудит. Бухучет. Налоги. 2000. № 8. С. 10–18.
12. Маклаков С.В. Моделирование бизнес-процессов с AllFusion Process Modeler (BPwin 4.1). Москва: ДИАЛОГ-МИФИ, 2003. 240 с.